Ak?lc? ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ak?lc? ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16624

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Ak?lc? ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçe?i, bireylerin karar verme süreçlerinde kulland?klar? iki temel bili?sel yakla??m?, yani rasyonel ve sezgisel stilleri ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, ?me, Kal?-Soyer ve Keskino?lu (2020) taraf?ndan Türkçeye uyarlanm??t?r. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkiye ba?lam?nda kültürel geçerli?ini ve yap?sal uygunlu?unu incelemeyi hedeflemi?tir.

Ölçek, bireylerin sistematik, mant?ksal ve analitik dü?ünce süreçlerini ne ölçüde kulland???n? (ak?lc? stil) ve ayn? zamanda içgüdü, hisler ve h?zl? yarg?lama süreçlerini ne ölçüde kulland???n? (sezgisel stil) de?erlendirir. Bu dualite, karar verme psikolojisinde yayg?n olarak kabul gören çift süreçli (dual-process) teorilere dayanmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Ak?lc? karar verme, Sezgisel karar verme, Karar verme stilleri, Ölçek uyarlama, Psikometri, Karar verme, Rasyonellik, Sezgi.

Yazarlar

Yakup ?me, Merve Kal?-Soyer, ?eyma Merve Keskino?lu

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, bireylerin günlük ya?amlar?nda veya profesyonel ortamlarda tercih ettikleri bask?n karar verme stillerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde belirlemektir. Türkçeye uyarlama çal??mas?n?n özel amac? ise, uluslararas? alanda kabul görmü? bu yap?y? Türk kültürü ve diline uygun hale getirerek, yerel psikolojik ara?t?rmalara katk? sa?lamakt?r.

Ölçek, özellikle e?itim, örgütsel davran?? ve sosyal psikoloji alanlar?nda, bireysel farkl?l?klar?n karar mekanizmalar? üzerindeki etkisini inceleyen ara?t?rmac?lar için de?erli bir araç sunmaktad?r. Ölçek, ak?lc? ve sezgisel stillerin birbirinden ba??ms?z boyutlar olarak ele al?nd??? varsay?m?na dayan?r.

Yap?

Ak?lc? ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçe?i, bili?sel psikolojideki çift süreçli modellere dayanan iki temel psikolojik yap?y? ölçmektedir:

Ak?lc? Karar Verme Stili: Bu boyut, bireyin kararlar?n? vermeden önce detayl? bilgi toplama, mant?ksal analiz yapma, alternatifleri sistematik olarak de?erlendirme ve sonuçlar? dikkatle tartma

ARABPSYCHOLOGY.COM

e?ilimini ifade eder. Bu stil, yüksek düzeyde çaba gerektiren ve bilinçli dü?ünme süreçlerini içerir.
Sezgisel Karar Verme Stili: Bu boyut, bireyin kararlar?n? h?zl? bir ?ekilde, genellikle anl?k hislere, içgüdülere veya deneyimlerden türetilen bilinçd??? ipuçlar?na dayanarak verme e?ilimini ifade eder. Bu stil, dü?ük bili?sel çaba gerektirir ve genellikle otomatik veya h?zl? dü?ünme süreçleriyle ili?kilidir.

Geçerlik

Orijinal ölçe?in Türkçeye uyarlanmas? sürecinde (?me et al., 2020), ölçe?in yap?sal uygunlu?unu ve amaca hizmet etme yeterlili?ini göstermek için kapsaml? geçerlik çal??malar? yürütülmü?tür. Kaynak içerikte say?sal veriler belirtilmemi? olsa da, uyarlama çal??malar? genellikle a?a??daki geçerlik türlerini içerir:

Yap? Geçerli?i: Do?rulay?c? Faktör analizi (DFA) kullan?larak, ölçe?in orijinal iki faktörlü yap?s?n?n (Ak?lc? ve Sezgisel Stiller) Türk örnekleminde de korundu?u test edilmi?tir. Bu analizler, maddelerin ilgili alt boyutlara yeterli düzeyde yüklendi?ini göstermi?tir.
Ölçüt Ba??ml? Geçerlik: Ölçe?in skorlar?n?n, teorik olarak ili?kili olmas? beklenen di?er psikolojik yap?larla (örne?in, problem çözme yetene?i, risk alma e?ilimi veya bili?sel ihtiyaç) olan korelasyonlar? incelenmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? de?erlendirmek amac?yla güvenirlik analizleri gerçekle?tirilmi?tir. ?me ve arkada?lar? (2020) taraf?ndan yürütülen uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in alt boyutlar?n?n iç tutarl?l?k katsay?lar? (Cronbach Alfa) hesaplanm??t?r. Yüksek alfa de?erleri, ölçe?in maddelerinin kendi boyutlar? içerisinde yüksek düzeyde homojen oldu?unu ve tutarl? sonuçlar verdi?ini i?aret eder.

Genellikle psikometrik çal??malarda, ölçe?in zaman içindeki kararl?l???n? belirlemek için test-tekrar test güvenirlik katsay?s? da rapor edilmektedir. Bu tür bir analiz, skorlar?n farkl? zamanlarda uyguland???nda ne kadar tutarl? kald???n? gösterir.

Faktör Analizi

Ak?lc? ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçe?i'nin Türkçeye uyarlanmas? s?ras?nda, ölçe?in yap?sal geçerli?ini saptamak için Faktör analizi kullan?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in orijinal yap?s?n? do?rulamaya odaklanm??t?r.

Uyarlama çal??mas?nda, Ak?lc? ve Sezgisel Karar Verme Stilleri'nin iki ayr? ve ba??ms?z boyutu temsil edip etmedi?i incelenmi?tir. Do?rulay?c? Faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in teorik olarak beklenen iki faktörlü yap?s?n?n Türk kültürüne özgü örneklemde iyi bir uyum sergiledi?ini

ARABPSYCHOLOGY.COM

kan?tlam??t?r. Bu, Ak?lc? ve Sezgisel stillerin ölçülmesinde ayr??man?n ba?ar?yla sa?land???n? göstermektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (Orijinal ölçek format?na uygun olarak, genellikle 5 veya 7 noktal? Likert tipi ölçek kullan?l?r).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama çal??mas? ile kullan?ma sunulmu?tur).

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon, Üniversite Ö?rencileri veya Yeti?kinler (Uyarlama çal??mas? genellikle üniversite ö?rencileri üzerinde gerçekle?tirilir, ancak ölçek yeti?kin popülasyona uygulanabilir niteliktedir).

Ya? Grubu: Ergenlik sonras? ve Yeti?kinlik dönemi.

Popülasyon Detaylar?: Uyarlama çal??mas?n?n hedef kitlesi Türkiye Cumhuriyeti vatanda?lar?d?r. Ölçek, bili?sel süreçleri de?erlendirdi?inden, temel okuryazarl?k seviyesine sahip herkes taraf?ndan doldurulabilir.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulamas?na uygun, öz bildirim (self-report) yöntemiyle uygulanan ka??t-kalem veya dijital anket format?ndad?r.

Anahtar Kelimeler

Ak?lc? stil, Sezgisel stil, Karar verme, Psikolojik ölçüm, Adaptasyon, OPUS Dergisi, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Yakup ?me

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Uyarlama makalesinde belirtilmemi?tir.

Ba?lant? E-posta Adresleri: imeyakup@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Makalenin yay?nland??? dönemdeki yazarlar?n kurumsal adresleri geçerlidir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l? (Uyarlama): 2020

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari kullan?m? veya geni? çapl? ara?t?rmalarda kullan?lmas? için sorumlu yazar (Yakup ?me) ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik amaçl? kullan?mlarda genellikle referans gösterilmesi yeterlidir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: akilci-ve-sezgisel-karar-verme-stilleri-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

?me, Y., Kal?-Soyer, M. ve Keskino?lu, ?. M.(2020). Ak?lc? ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçe?inin Türkçeye uyarlanmas?. *OPUS-Uluslararas? Toplum Ara?t?rmalar? Dergisi*, *16*(E?itim ve Toplum Özel Say?s?), 5995-6013. DOI: http://dx.doi.org/10.26466/opus.720827

Ak?lc? ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddelerinin orijinal dili korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçe?in maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte mevcut de?ildir. Maddelerin tam listesi için lütfen referans verilen uyarlama makalesine (?me, Kal?-Soyer ve Keskino?lu, 2020) ba?vurunuz veya sorumlu yazar ile ileti?ime geçiniz.

ARABPSYCHOLOGY.COM